

ВИКОРИСТАННЯ ТРЕНІНГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ВОЛОНТЕРІВ

УДК 379.8:159.98:356.15

DOI: 10.12958/2227-2747-2024-1(185)-67-76

Тимошенко Наталія Євгенівна,

кандидат педагогічних наук, старший викладач

кафедри філософії Національного технічного університету

України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»,

керівник навчального центру МБФ «Єврейський Хесед «Бней Азріель»,

м. Київ, Україна.

tim.nata.e@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0003-0572-8642>

Для цитування: Тимошенко Н. Є. Використання тренінгових технологій у процесі підготовки волонтерів. *Освіта та педагогічна наука*. 2024. № 1 (185). С. 67–76. DOI: [https://doi.org/10.12958/2227-2747-2024-1\(185\)-67-76](https://doi.org/10.12958/2227-2747-2024-1(185)-67-76).

References (стандарт APA): Tymoshenko, N. (2024). Vykorystannia treninhovykh tekhnolohii u protsesi pidhotovky volonteriv [Use of Training Technologies in the Process of Training Volunteers]. *Osvita ta pedahohichna nauka – Education and Pedagogical Sciences*, 1(185), 67–76. DOI: [https://doi.org/10.12958/2227-2747-2024-1\(185\)-67-76](https://doi.org/10.12958/2227-2747-2024-1(185)-67-76) [in Ukrainian].

Постановка проблеми. За даними UN Volunteers на 2023 рік, у світі волонтерською роботою займаються 970 млн людей, тобто кожен восьмий житель планети. Кількість годин, які вони присвячують волонтерству, дорівнює роботі 125 млн штатних працівників. Волонтерська діяльність в Україні є необхідним складником суспільного та особистісного розвитку й становить основу громадянського суспільства. З початку повномасштабної війни волонтерство в різних його проявах стало ще більш поширеним явищем, у якому бере участь велика кількість українців різного віку. Сьогодні волонтерів вважають надзвичайно важливою й могутньою силою, яка надає допомогу українському народові та збройним силам. Волонтерство допомагає їм бачити світ з іншого ракурсу, розуміти проблеми й потреби інших людей, що впливає на форму-

вання емпатії та розвитку соціальної відповідальності.

Використання тренінгових технологій у волонтерській роботі є актуальною темою. Тренінгові технології спрямовані на навчання волонтерів необхідних навичок, які допоможуть їм краще впоратися з тими завданнями, що стоять перед ними. Крім того, це можливість покращити комунікаційні вміння волонтерів, розвивати ефективну співпрацю в команді, лідерські якості, навички вирішення конфліктів, сприяти психологічному супроводу волонтерів, допомагати їм краще розуміти свої емоції та

стресові ситуації, з якими вони можуть стикатися в процесі волонтерської діяльності. Через допомогу й підтримку інших відбувається виявлення й розуміння власних сильних сторін, вплив на патріотичне виховання молоді. Волонтерство дозволяє молодим людям активно впливати на соціальні процеси та розвиток свого оточення, спонукаючи їх до активної громадянської позиції та особистісного зростання. Отже, упровадження тренінгових технологій у волонтерську роботу є необхідним для покращення її якості та результативності, психологічної підтримки волонтерів у важких ситуаціях, розвитку критичного мислення, аналітичних навичок та здатності приймати обґрунтовані рішення і навіть для пошуку свого покликання.

Аналіз актуальних досліджень.

Волонтерство вітчизняні науковці вивчають як проблему, що має багатоаспектний характер. Так, П. Горінов, Р. Драпушко, Т. Лях та ін. досліджують волонтерство як суспільний феномен; готовність особистості до волонтерства розкривають у своїх працях Г. Сергієнко, О. Трубнікова та ін.

Значний внесок у розробку теоретико-методологічних засад волонтерського руху зроблено такими науковцями, як О. Безпалько, Н. Заверико, В. Петрович, Ю. Поліщук, Р. Вайнола, А. Капська, І. Зверева, Г. Лактіонова та ін. На вивченні волонтерства серед молоді, студентів, організації волонтерської діяльності в умовах закладів вищої освіти зосереджуються Е. Балашов, З. Бондаренко, А. Марчук, В. Лобода, Т. Рудякевич, Н. Сівак, В. Скиданович, І. Ящук та ін. Волонтерство в соціальній роботі вивчають О. Главник, А. Горілій, Т. Дружченко, Н. Романова та ін. Таким чином, феномен сучасного волонтерства актуалізує проблему й доводить, що вона має широкий спектр аспектів, серед яких – використання тренінгових технологій у волонтерській діяльності.

Мета статті – розкрити сутність волонтерства, специфіку тренінгових технологій та визначити їхню роль у волонтерській діяльності.

Методологія та методи дослідження. Методологічною основою дослідження є сукупність загальнонаукових і спеціальних методів наукового пізнання, які використані з урахуванням поставленої мети. Так, методи аналізу, систематизації та узагальнення – для критичного осмислення джерел з теми дослідження; структурно-функційний метод – для аналізу різних структур, які займаються волонтерством, їх взаємозв'язків та ролей, а також для встановлення завдань, які вирішують тренінги для волонтерів, як вони сприяють підвищенню ефективності та мотивації волонтерів; метод логіко-семантичного аналізу – для розкриття семантики термінів «тренінгові технології», «волонтер», «волонтерство» та ін. та їх взаємозв'язку і значенню в контексті дослідження.

Виклад основного матеріалу.

Сучасне суспільство стикається зі складними викликами та проблемами, до вирішення яких потрібна активна участь громадянського суспільства. Волонтерська діяльність виявляється одним з ключових інструментів у цьому процесі, проте її ефективність часто залежить від якості підготовки та підтримки волонтерів. У цьому контексті використання тренінгових технологій набуває великого значення.

Перший аспект – це необхідність забезпечення ефективності волонтерських ініціатив. Проведення тренінгів дозволяє підвищити якість підготовки волонтерів, їхню компетентність та готовність до виконання завдань, що, своєю чергою, може значно покращити результативність волонтерських проєктів.

Другий аспект полягає в залученні та утриманні волонтерів. Висока конку-

ренція у сфері волонтерства вимагає створення привабливих умов для участі. Тренінгові програми можуть стати важливим механізмом для повернення нових волонтерів, а також для збереження та мотивації тих, що вже приєдналися до проєктів.

Третій аспект полягає в розвитку лідерських та комунікаційних навичок. Волонтери, які отримують якісну підготовку, можуть стати справжніми лідерами у своїх спільнотах. Вони здатні бути ефективними комунікаторами, організаторами та керівниками, що впливає на успішність волонтерських ініціатив. Волонтерська діяльність орієнтована на соціально значущі цілі й охоплює різні сфери життя: політика, спорт, соціальний захист, культура, освіта, екологія та міжнародні відносини, інакше кажучи, волонтерство є важливим аспектом суспільного розвитку, що ґрунтується на добровільній безоплатній допомозі. Були часи, коли осіб, які працювали / допомагали добровільно й безоплатно, називали альтруїстами, громадськими діячами, добровольцями, доброчинцями. Настали нові часи, і таких людей стали називати волонтерами.

Волонтером (від лат. *voluntarius* – воля, бажання; від англ. *voluntary* – добровільний, доброволець, йти добровільно) вважається людина з 14 років, яка за власним бажанням надає допомогу всім, кому вона необхідна, зокрема й тим особам, які потребують спеціальної підтримки та соціального захисту (Бондаренко, Лях, Журавель, Тимошенко, 2012). В українській мові слово «волонтер» має значення – добровільний помічник; людина, яка цілком безоплатно займається громадською діяльністю, працює у сиротинцях, притулках для неповнолітніх, школах-інтернатах, будинках для людей похилого віку, допомагає війську тощо (Горелов, Корнієвський, 2015).

Історія виникнення волонтерства має давні коріння, але сучасне розуміння цього поняття формувалося протягом багатьох століть. Перші згадки про волонтерство можна знайти ще в античності, коли греки та римляни добровільно вступали до армії чи надавали допомогу у військових діях. Волонтерство середньовіччя було пов'язане з релігійними організаціями, які здійснювали благодійну діяльність та надавали допомогу бідним і хворим. У період розвитку міст і торгівлі волонтерство стало поширюватися на сферу медицини та соціальної допомоги. З появою індустріальної революції та зростанням мегаполісів виникла потреба у волонтерському русі для надання допомоги робітникам та мешканцям міст. Кінець XIX – початок XX ст. для волонтерства – це період активного розвитку в багатьох країнах світу, особливо під впливом Червоного Хреста та інших міжнародних гуманітарних організацій. Після Другої світової війни волонтерство отримало новий поштовх розвитку, оскільки багато людей виявили бажання допомагати постраждалим та ветеранам.

Волонтерство в Україні має багатолітню історію, що налічує понад сто років. Першими вітчизняними волонтерами можна вважати представників Червоного Хреста, які організовували добровільний запис у сестри милосердя для роботи в шпиталях та лікарнях для бідних. Їхня діяльність була спрямована на надання допомоги тим, хто потребував медичної або соціальної підтримки (Горінов, Драпушко, 2022).

Основою волонтерства в Україні є «милосердя, благодійність, альтруїзм, гуманізм, небайдужість до сторонніх проблем – риси, які здавна притаманні українцям» (Бондаренко, Лях, Журавель, Тимошенко, 2012, с. 14). У незалежній Україні розвиток волонтерського руху датується початком 90-х років XX ст., коли було

створено службу «Телефон Довіри» (спочатку в Одесі) із залученням волонтерів. Дослідники проблеми вважають основними мотивами, які спонукають волонтерів до такого роду діяльності, у першу чергу, патріотизм, набуття нового досвіду в роботі з людьми загалом і в організації та проведенні різних проєктів зокрема та ін.

За результатами дослідження, проведеного Київським міжнародним інститутом соціології (КМІС) в грудні 2022 – січні 2023 років, виявлено:

- 96.0% респондентів вважають, що успішність волонтерського руху втілює надію на краще майбутнє;

- кількість згадок благодійних фондів, благодійних організацій, громадських та волонтерських організацій в українському медіапросторі зросла з лютого 2022 року по листопад майже в 10 разів (з 9398 згадок у лютому до 97940 в листопаді);

- новостворені організації з початку повномасштабної війни більше покладаються на залучення волонтерів, оскільки 47.1% повідомляють про наявність волонтерських програм і політики по залученню волонтерів;

- загалом 87.7% громадських і благодійних організацій України планують долучитися до громадських ініціатив у гуманітарній допомозі після війни (Громадянське суспільство, 2023, с. 7–8, 11, 29).

Серед викликів, які визначені респондентами (важкий психоемоційний стан на фоні перевантаженості роботою; стратегічна невизначеність існування волонтерської групи / команди заважають здійснювати поточну активність і планувати майбутню; зменшення кількості членів команди через переїзд, службу в армії, загибель, збільшення обсягу роботи та ін.), нас цікавить навчання через різні форми й технології: менторство, коучинг, тренінги з метою психоемоційної підтримки, навчання проєктування,

відновлення командної роботи, навчання навичок цифрової, інформаційної та персональної безпеки під час воєнного стану для громадських лідерів та місцевих активістів, робота в громадах, здобуття навичок роботи в напрямі аналітики, медіація, кризова комунікація та ін. (Громадянське суспільство, 2023, с. 35–36). Отже, використання тренінгових технологій у волонтерській діяльності є актуальним і доцільним.

Тренінгові технології як ефективний інструмент для розвитку та навчання людей у сучасному світі мають низку особливостей, які полягають у спрямованості на практичне застосування, інтерактивному характері та індивідуалізації навчання. Зокрема, як зазначає Д. Нагорна, тренінгові технології орієнтовані на практичне використання знань та навичок, що означає для учасників застосування отриманих знань у реальних ситуаціях, що сприяє їхньому кращому засвоєнню та запам'ятовуванню. Ще одна специфічна характеристика тренінгових технологій – їхня інтерактивність, інакше кажучи, учасники в процесі тренінгу активно залучаються до навчання через вправи, дискусії, рольові ігри та інші методи, що дозволяє їм не лише слухати і сприймати інформацію, але й активно взаємодіяти з нею (Ніколаєв, 2020). Тренінговий процес також спрямований на індивідуалізацію навчання. Урахування потреб, рівня знань та вмінь, можливість розробляти персоналізовані плани навчання дозволяє тренеру створювати навчально-практичне середовище, де група загалом і кожен учасник зокрема можуть максимально ефективно використовувати час на тренінгу та досягати поставлених цілей (Ніколаєв, 2020). Отже, для розвитку конкретних умінь і навичок волонтерів тренінгові технології є потужним інструментом, у якому поєднуються практичне застосу-

вання, інтерактивний підхід та індивідуалізація навчання.

Як показують дослідження Н. Демида, Л. Коломієць, М. Носок, Н. Сівак, І. Ящук та ін. (Демида, Носок, 2016; Коломієць, 2017; Ящук, Сівак, 2012), а також практика команди тренерів під керівництвом кандидата психологічних наук, доцента, засновника центру розвитку особистості «TrainingBOX» (м. Київ) Л. Ніколаєва (Скиданович, 2018; Ящук, Сівак, 2012), використання тренінгових технологій у волонтерській роботі є доцільними й корисними, оскільки допомагають підвищити ефективність комунікації, розвивати лідерські якості та навички співпраці. Розкриємо підходи та методи, які можуть бути використані у волонтерській роботі:

- *Активне навчання* – цей підхід передбачає залучення волонтерів до активної роботи в освітньому процесі через участь у рольових іграх, дебатах, групових дискусіях та інших активних формах навчання.

- *Метод case-study, або метод конкретних ситуацій* (від англ. *case* – випадок, ситуація) – метод активного проблемно-ситуаційного аналізу, заснований на навчанні вирішення конкретних завдань – ситуацій (вирішення кейсів). Використання методу кейс-стаді у волонтерській діяльності може бути корисним для розвитку навичок прийняття рішень та аналітичних навичок. Алгоритм дій бачимо такий. Ситуаційний аналіз – заздалегідь варто підготувати реальні чи умовні ситуації, з якими можуть зіштовхнутися волонтери у своїй діяльності, наприклад, це може бути ситуація конфлікту інтересів, складної взаємодії з групою людей або непередбаченого виникнення проблеми під час виконання проекту. Далі – груповий аналіз кейсу, для чого волонтерів необхідно об'єднати в малі групи. Це може включати ідентифі-

кацію проблеми, пошук можливих шляхів вирішення та обговорення можливих наслідків. Наступний крок – дискусія та обговорення кейсу, де кожна група представить свої висновки та рекомендації, що сприятиме обміну досвідом та розвитку критичного мислення. Важливий етап – пошук оптимального рішення та розробка плану дій для подібних ситуацій у майбутньому. Таким чином, метод кейс-стаді допоможе волонтерам розвивати навички аналізу ситуацій, прийняття рішень та ефективного управління проблемами.

- Використання *групової роботи* сприятиме розвитку комунікаційних навичок, співпраці та ефективній взаємодії між волонтерами. Включення в процес навчання інтерактивних методик, таких як використання технологій, вебконференцій, онлайн-курсів тощо, може зробити навчання цікавим і доступним.

- *Менторство та коучинг* відіграють важливу роль, адже супроводження волонтерів кваліфікованими менторами та коучами може значно підвищити їхній професійний рівень, вплинути на подальший розвиток та визначення перспектив.

- *Ігровий підхід* в освітньому процесі волонтерів допоможе зробити процес навчання більш цікавим та захоплювальним (Бондаренко, Лях, Журавель, Тимошенко 2012; Ніколаєв, 2020; Скиданович, 2018).

Зазначимо, що названі методи та підходи можна успішно поєднувати для створення ефективних тренінгових програм для волонтерів, що сприятиме підвищенню їхньої професійної компетентності та результативності.

Наведемо приклади власних успішних практик волонтерської роботи з використанням тренінгових технологій, які були проведені в межах діяльності громадської організації «Європейські інно-

вації для молоді» (м. Київ) у 2021–2023 рр. Так, *тренінг «Стратегії пошуку потреб»* був спрямований на поглиблення вмінь аналізувати потреби спільноти, визначати пріоритети та добирати доцільні методики й техніки допомоги. Волонтери, які займаються підтримкою людей з обмеженими можливостями, виявили, що їхня робота не завжди ефективна через недостатню адаптацію до потреб кожної конкретної особи. Тренування навичок активного слухання та спілкування для розуміння потреб на основі індивідуального та особистісно зорієнтованого підходів і застосування набутих навичок допомогло волонтерам не тільки покращити якість своєї роботи, забезпечити більш ефективну підтримку осіб з обмеженими можливостями, а й набути певний досвід, визначити подальші кроки в цьому напрямі діяльності.

Ще один приклад. Волонтерська група займалася організацією благодійного заходу, але виникли проблеми в плануванні та координації дій. Після участі в *тренінгу «Ефективне управління проектами»* волонтери отримали необхідні знання та навички щодо стратегій планування, упровадження, аналізу та оцінки проектів. У результаті – застосування отриманих навичок допомогло волонтерам покращити організацію благодійного заходу, забезпечити дієву координацію роботи та успішне завершення проекту.

Отже, застосування тренінгових методів може значно підвищити продуктивні показники волонтерської роботи через покращення комунікації, адаптації до потреб спільноти, ефективного управління проектами та розвитку особистих якостей волонтерів.

Крім того, для кращого розуміння завдань і змісту своєї роботи через тренінги волонтерам можна отримувати більше

інформації щодо проблем та потреб громади, у якій вони працюють. Зокрема, на *тренінгу «Розвиток навичок спілкування»* волонтери можуть підвищувати рівень ефективного спілкування з людьми, яким надають підтримку, та збирати важливу інформацію для покращення результатів волонтерської роботи. Вчитися думати творчо та знаходити нестандартні шляхи підтримки людей у складних ситуаціях допоможе *тренінг «Креативність у пошуку рішень»*. У процесі *тренінгу «Саморозвиток та самопізнання»* волонтери матимуть можливість працювати над своїми особистими якостями, розвивати навички емпатії та рефлексії, щоб стати кращими помічниками для інших.

Вивчення та аналіз літератури з проблеми дослідження, наш власний досвід тренерської роботи дають підстави зробити висновок, що тренінгові технології у волонтерській діяльності відіграють важливу роль, оскільки допомагають волонтерам отримати необхідні знання, навички та інструменти для успішного виконання поставлених завдань. За результатами проведеного нами онлайн-опитування (учасники – 47 волонтерів, вік – 20 – 56 років) щодо ролі тренінгових технологій у волонтерській діяльності, конкретних знань, умінь і навичок, набутих у процесі участі в тренінгах, отримано такі відповіді:

- на тренінгах панує сприятлива атмосфера підтримки та співпраці серед учасників – 89% волонтерів;

- тренінги надають можливість отримати практичні навички, які потрібні для виконання конкретних завдань (комунікаційні навички, лідерство, робота в команді та ін.) – 87% опитуваних;

- тренінги є джерелом мотивації для волонтерів, оскільки допомагають бачити результати своєї праці – 78% респондентів;

- тренінги допомагають волонтерам розвивати впевненість у своїх можливостях, збільшити самооцінку, впевненість у собі – 72% респондентів – під час навчання вони отримують нові знання, навички та інструменти, які допомагають їм виконувати свою роботу більш ефективно, що може бути дуже важливим для подальшого успішного волонтерства;

- можливість обмінюватися досвідом, підтримувати один одного, співпрацювати – 68% учасників – це створює відчуття приналежності до команди та сприяє розвитку взаємодопомоги й мотивує волонтерів до подальших зусиль;

- тренінги допомагають бачити конкретні результати своєї праці – 60% учасників – волонтери отримують знання про те, як їхні дії можуть впливати на громаду або на конкретних людей, які потребують допомоги, і наступного дня застосувати ці знання і побачити на практиці, як їхні зусилля приносять реальні позитивні зміни;

- через тренінги волонтери отримують нові ідеї / погляди на проблеми, з якими стикаються, – 46% опитаних – це може сприяти появі нових інноваційних підходів до розв'язання проблем та покращення якості життя людей.

Отже, проведене опитування підтвердило важливу роль тренінгових технологій у покращенні роботи волонтерів, а також довело, що використання тренінгових технологій допомагає їм стати більш компетентними, умотивованими та ефективними у своїй добровольчій діяльності.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, волонтерство в Україні має глибокі історичні корені і є фундаментом громадянського суспільства, оскільки воно базується на добровільній участі громадян у соціокультурних, освітніх та гуманітарних ініціативах. Волонтерам слід дотримуватися

особливостей / специфіки тренінгових технологій. Перед початком тренінгу важливо чітко сформулювати мету навчання та визначити очікування від учасників. При розробці тренінгу потрібно адаптувати підходи до цільової аудиторії, тобто враховувати особливості аудиторії, їхні потреби та рівень знань. Для створення інтерактивного середовища варто використовувати різноманітні тренінгові методи: групові вправи, дискусії, рольові ігри тощо, що дозволить зробити процес навчання цікавим та мотивувальним.

Забезпечення зворотного зв'язку є обов'язковим – кожен учасник тренінгу має мати можливість висловити свої думки / питання та отримати конструктивний зворотний зв'язок від тренера. Організаторам тренінгу після його завершення доцільно здійснити самоаналіз та оцінити ефективність, щоб зрозуміти, наскільки успішно було досягнуто мету і як можна покращити подальшу роботу.

Систематичне вдосконалення для волонтерів – це можливість не зупинятися на досягнутому, постійно шукати нові методи навчання та можливості для покращення процесу тренування.

Тренінги відіграють важливу роль у розвитку та покращенні роботи волонтерів, допомагають їм стати більш компетентними, вмотивованими та ефективними у своїй добровольчій діяльності. На наш погляд, роль тренінгових технологій у волонтерській діяльності може бути визначена такими положеннями: волонтерство може бути використане як платформа для впровадження тренінгових технологій, наприклад, волонтери можуть брати участь у тренінгах з лідерства, співпраці або розвитку особистості, що допоможе їм краще впоратися з викликами та завданнями, які вони зустрічають у своїй волонтерській діяльності; тренінгові технології можуть бути використані для під-

готовки та організації волонтерських програм з метою надання нових знань та розвитку вмінь і навичок волонтерської діяльності. Та, незважаючи на поширене застосування волонтерської діяльності як ефективного механізму соціальної підтримки та розвитку громад, наразі існує значна різниця в ефективності та результативності проектів волонтерства.

Одним із можливих шляхів підвищення ефективності цієї діяльності є використання тренінгових технологій для підготовки та підтримки волонтерів. Проте, не дивлячись на потенційну користь від застосування тренінгових методів, існує низка невирішених питань та викликів у використанні таких технологій у волонтерській діяльності. Серед них – відсутність належного адаптування загальноприйнятих методів тренінгу до специфіки волонтерських проектів, проблеми залучення та утримання волонтерів за допомогою тренінгів, а також необхідність постійного оновлення та адаптації тренінгових програм до змін у вимогах суспільства та потреб учасників волонтерських проектів.

Для розуміння цих проблем та знаходження ефективних стратегій використання тренінгових технологій у волонтерській діяльності необхідна подальша наукова розробка та дослідження, які допоможуть забезпечити оптимальне використання ресурсів та підвищення результативності волонтерських ініціатив.

Ураховуючи зазначене вище, перспективи подальших досліджень ми вбачаємо у вивченні, аналізі та науковому обґрунтуванні використання інших інтерактивних технологій у сфері волонтерства, через свій потенціал сприяти підвищенню ефективності, привертанню та утриманню волонтерів, а також розвитку їхніх лідерських та комунікаційних навичок у сучасному громадському русі.

Література

Горелов Д. М., Корнієвський О. А. Волонтерський рух: світовий досвід та українські громадянські практики : аналіт. доп. Київ : НІСД, 2015. 36 с.

Горінов П., Драпушко Р. Волонтерська діяльність в Україні: соціально-правове дослідження : монографія. Київ : Державний інститут сімейної та молодіжної політики, 2022. 240 с.

Громадянське суспільство в умовах війни. Звіт за результатами дослідження, грудень 2022 – січень 2023. Київ. 64 с.

Демида Н., Носок М. Мотивація студентів до волонтерської діяльності. *Вісник Львівського державного університету безпеки життєдіяльності*. 2016. № 13. С. 168–174.

Про волонтерську діяльність : Закон України від 19 квітня 2011 р. *Відомості Верховної Ради*. 2011. № 42. 435 с. Дата оновлення: 20.01.2018. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3236-17> (дата звернення: 31.01.2024).

Зливков В. Л., Лукомська С. О. Сучасні тренінгові технології розвитку особистості в освіті. Київ : Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2022. 184 с.

Коломієць Л., Глиздова А., Узвенчук В. Психологічні особливості мотивації волонтерської діяльності. *Психологічний часопис*. 2017. Вип. 9. № 5 (9). С. 79–90. DOI: <https://doi.org/10.31108/1.2017.5.9.7>.

Менеджмент волонтерських груп від А до Я : навч.-метод. посіб. / Н. Є. Тимошенко та ін.; за ред. Т. Л. Лях. Київ : Версо-04, 2012. 288 с.

Ніколаєв Л. О. Навчання дорослих з використанням тренінгових технологій: психологічні аспекти. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка. Психологія* : зб. наук. пр.

Київ : Національний авіаційний університет, 2020. Вип. 2(17). С. 141–148.

Скиданович В. Психологічна структура волонтерської діяльності студента. *Збірник наукових праць: психологія*. 2018. Вип. 22. С. 62–68. DOI: <https://doi.org/10.15330/psp.22.62-68>.

Тренінгові вправи для початківців і професіоналів. Книга 2 : навч.-метод. посіб. / за ред. Л. Ніколаєва. Київ : 7БЦ, 2024. 160 с.

Ящук І., Сівак Н. Залучення молоді до волонтерської діяльності: метод. посіб. Хмельницький : ХГПА, 2012. 136 с.

References

Horelov, D., & Kornievskiy, O. (2015). *Volonterskyi rukh: svitovy dosvid ta ukraïnski hromadianski praktyky: analit. dop.* [Volunteer Movement: Global Experience and Ukrainian Civil Practices: Analytical Report]. Kyiv: NISS [in Ukrainian].

Horinov, P., & Drapushko, R. (2022). *Volonterska diialnist v Ukraini: sotsialno-pravove doslidzhennia* [Volunteer Activities in Ukraine: Socio-Legal Research]. Kyiv: Derzhavnyi instytut simeinoi ta molodizhnoi polityky [in Ukrainian].

Hromadianske suspilstvo v umovakh viiny. Zvit za rezultatamy doslidzhennia, hruden 2022 – sichen 2023 [Ukrainian Civil Society under the War Research Report, December 2022 – January 2023]. Kyiv [in Ukrainian].

Demyda, N., & Nosok, M. (2016). *Motyvatsiia studentiv do volonterskoi diialnosti* [Motivation of Students to Volunteer Activity]. *Visnyk Lvivskoho derzhavnoho universytetu bezpeky zhyttiediialnosti – Bulletin of Lviv State University of Life Safety*, 13, 168–174 [in Ukrainian].

Закон України «Про волонтерську діяльність» [Law of Ukraine on Volunteer Activities]. (2011). *Vidomosti Verkhovnoi Rady – Bulletins of the Verkhovna Rada*, 42. Retrieved from

<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3236-17> [in Ukrainian].

Zlyvko, V. L., & Lukomska, S. O. (2022). *Suchasni treninhovi tekhnolohii rozvytku osobystosti v osviti* [Modern Training Technologies for Personal Development in Education]. Kyiv: Instytut psykholohii imeni H. S. Kostiuka NAPN Ukrainy [in Ukrainian].

Kolomiets, L., Hlyzdova, A., & Uzvenchuk, V. (2017). *Psykholohichni osoblyvosti motyvatsii volonterskoi diialnosti* [Psychological Features of Motivation for Volunteer]. *Psykholohichni chasopys – Psychological magazine*, 9, 79–90. DOI: <https://doi.org/10.31108/1.2017.5.9.7> [in Ukrainian].

Liakh, T. L. (Ed.). (2012). *Menedzhment volonterskykh hrup vid A do Ya* [Management of Volunteer Groups from A to Z]. Kyiv: Verso-04 [in Ukrainian].

Nikolaiev, L. O. (2020). *Navchannia doroslykh z vykorystanniam treninhovykh tekhnolohii: psykholohichni aspekty* [Adult Education Using Training Technologies: Psychological Aspects]. *Visnyk Natsionalnoho avia-tsiinoho universytetu. Serii: Pedagogika. Psykholohiia – Bulletin of the National Aviation University. Series: Pedagogy. Psychology*, 2(17), 141–148 [in Ukrainian].

Skydanovych, V. (2018). *Psykholohichna struktura volonterskoi diialnosti studenta* [Psychological Structure of Student Volunteer Activities]. *Zb. naukovykh prats: psykholohiia – Collection of scientific works: psychology*, 22, 62–68. DOI: <https://doi.org/10.15330/psp.22.62-68> [in Ukrainian].

Nikolaiev, L. O. (Ed.). (2024). *Treninhovi vpravy dlia pochatkivtsiv i profesionaliv* [Training Exercises for Beginners and Professionals]. Book 2. Kyiv: 7БЦ [in Ukrainian].

Yashchuk, I., & Sivak, N. (2012). *Zaluchennia molodi do volonterskoi diialnosti* [Involving Youth in Volunteer Activities]. Khmelnytskyi: KhHPA [in Ukrainian].

Тимошенко Н. Є. Використання тренінгових технологій у процесі підготовки волонтерів

У статті розкрито волонтерство як діяльність, що здійснюється добровільно для суспільства або окремих соціальних груп, без розрахунку на винагороду. Проведено аналіз вітчизняних досліджень феномену волонтерства, визначено багатоаспектний характер волонтерської діяльності. Обґрунтовано, що волонтерська діяльність сприяє формуванню спільнот, солідарності та позитивним змінам у суспільстві й надає можливість людям розвивати свої навички, отримувати новий досвід та вчитися спілкуватися з людьми, які оточують.

Висвітлено підходи та методи, які можуть бути використані у волонтерській роботі: активне навчання, метод case-study, або метод конкретних ситуацій, групова робота, менторство та коучинг, ігровий підхід та ін. З'ясовано, що тренінгові технології характеризуються своєю здатністю допомагати людям розвиватися та навчатися в сучасному світі через акцент на практичне використання, взаємодію та персоналізацію. Важлива особливість тренінгових технологій – інтерактивність, що дозволяє учасникам у процесі тренінгу слухати і сприймати інформацію та взаємодіяти з нею, активно залучатися до навчання через вправи, міні-лекції, дискусії, рольові ігри та інші методи.

Наведено приклади успішних практик волонтерської роботи з використанням тренінгових технологій та проаналізовано тематику тренінгів для волонтерів – «Стратегії пошуку потреб», «Ефективне управління проектами» та ін.

Ключові слова: волонтер, волонтерство, доброволець, допомога, методи, підходи, тренінг, тренінгові технології.

Tymoshenko N. Use of Training Technologies in the Process of Training Volunteers

The article reveals volunteering as an activity carried out voluntarily for society or specific social groups, without expecting a reward. An analysis of domestic research on the phenomenon of volunteering has been conducted, and the multifaceted nature of volunteer activities has been determined. It has been substantiated that volunteering contributes to the formation of communities, solidarity, and positive changes in society, providing people with the opportunity to develop their skills, gain new experiences, and learn to communicate with others.

Approaches and methods that can be used in volunteer work have been highlighted: active learning, the case-study method, group work, mentoring and coaching, game-based approaches, etc. It has been found that training technologies are characterized by their ability to help people develop and learn in the modern world through emphasis on practical application, interaction, and personalization. An important feature of training technologies is their interactivity, which allows participants to listen and perceive information during the training process and actively engage in learning through exercises, mini-lectures, discussions, role-playing games, and other methods.

Examples of successful practices in volunteer work using training technologies have been provided, the subjects of trainings for volunteers have been analyzed, such as «Identifying Needs Strategies», «Effective Project Management» and other.

Keywords: volunteer, volunteering, assistance, methods, approaches, training, training technologies.

Creative Commons Attribution 4.0
International (CC BY 4.0)

